

Slovenská literatúra pre 9. ročník

Dátum: 25. január 2021

Téma: **Bájky** - opakovanie

- **Opakovanie bájok** - napísať do zošita z literatúry

Bájky sú **krátke, vtípné rozprávania** zo života zvierat, rastlín a ľudí. Sú vymyslené príbehy s **výchovným zacielením**. Z príbehu vyplýva nejaké **poučenie**. Bájky kritizujú ľudské chyby a neresti. Môžu mať **veršovanú** aj **prozaickú formu**. Najznámejšie sú zvieracie **bájky Ezopa**. **Ezop** bol grécky otrok, žil v 6. storočí pred n. l. . Podľa neho sa bájky nazývajú aj **ezopské bájky**. **Bájkar** – autor alebo rozprávač bájok

Najznámejší autori bájok: **La Fontaine, Tolstoj, Krylov, Fáy András**, v slovenskej literatúre **Jonáš Záborský** – napísal knihu bájok **Bájky**. V tejto knihe sa nachádzajú bájky, ktoré majú básnickú podobu (Tulipán a fialka, Netopieri, Vrabce a kohút atď...).

Ezopské bájky - ponaučenie

- **Myší snem** – Načo sú dobré nápady, keď ich nemá kto uskutočniť.
- **Jupiter a opica** – Ten, koho máme radi, je v našich očiach vždy najkrajší.
- **Kobylka a mravce** – Kto nepracuje, nech neje.
- **Diviak a líška** – Buď vždy na všetko pripravený.
- **Mestská myš a poľná myš** – Všade je dobre, ale doma najlepšie.
- **Pažravá líška** – Najprv rozmýšľaj, potom konaj!
- **Somár a jeho tieň** – Kde sa dvaja hádajú, zvíťazí tretí.
- **Zajac a korytnačka** – Keď si vytrvalý, všetko môžeš dosiahnuť.

Slovenský jazyk pre 9. ročník

26. januára (v utorok) – online hodina cez **ZOOM** o **12.00** hodine

ID: 676 286 3300 heslo: **szlovak**

Téma: Podstatné mená – opakovanie
napísať do zošita a naučiť sa!!!

Podstatné mená sú mená osôb, zvierat a vecí. Pýtame sa na ne otázkami. kto? čo? a ostatné pádové otázky. Rozdelíme ich na:

všeobecné podstatné mená

vlastné podstatné mená

konkrétne

abstraktné

Gramatické kategórie podstatných mien:

- rod
- číslo
- pád

Podstatné mená pri skloňovaní zaradíme do 12 vzorov.

Skloňovanie životných podstatných mien mužského rodu

!!! v mužskom rode rozoznávame životnosť aj neživotnosť

Vzor **chlap** - životné podstatné mená mužského rodu

- zakončené na spoluhlásku: otec, priateľ, spisovateľ, kamarát, inžinier, učiteľ, lekár, rodič, brat, manžel, hosť, sused, riaditeľ, vedec, chirurg, syn, bratranec, čašník atď...
- zakončené na samohlásku –o: strýko, dedo, ujo, Jožo, Ferko....
- zvieracie mená mužského rodu iba v jednotnom čísle: zajac, bažant, medveď, had, kohút, býk.... (!!!! v množnom čísle sa skloňujú podľa vzoru **dub** alebo **stroj** – podľa zakončenia)

V N mn. čísla môžu mať prípony:

-i (mäkké i)

kamaráti

inžinieri

lekári

muži

-ia

spisovatelia

riaditelia

bratia

učitelia

-ovia

otcovia

chirurgovia

strýkovia

dedovia

POZOR!!!

k – c

spolužiak – spolužiaci

školník – školníci

obuvník – obuvníci

vojak – vojaci

ch – s

Čech - česi

mních – mnísi

beloch – belosi

černoč - černosi

Vzor **hrdina** – životné podstatné mená mužského rodu

- zakončené na **samohlásku** – **a**: tenista, futbalista, vodca, sudca, rozhodca, starosta, dôchodca, zástupca, záujemca, cyklista, klavirista, motorista, turista, kombajnista

V N mn. čísla môžu mať prípony:

- i (mäkké i)	- ovia
tenisti	sudcovia
futbalisti	starostovia
cyklisti	dôchodcovia

Skloňovanie neživotných podstatných mien mužského rodu

Vzor **dub**: neživotné podstatné mená mužského rodu

- zakončené na **tvrdú a obojakú spoluhlásku**: dom, strom, kvet, zošit, stôl, hrad, plot
- zvieracie mená mužského rodu zakončené na tvrdú alebo obojakú spoluhlásku len v množnom čísle: kohút, had, diviak, bažant, holub

V N mn. čísla môžu majú príponu:

– y (**tvrdé y**): domy, stromy, kvety, zošity, hady, kohúty, bažanty, ploty....

Zapamätaj si!!!!

Zvieracie mená **pes, vták, vlk, sokol** sa môžu skloňovať v mn. č. podľa vzoru

chlap (-i)	dub (-y)
hladn <u>í</u> psi	hladn <u>é</u> psy
sťahovav <u>í</u> vtáci	sťahovav <u>é</u> vtáky

Vzor **stroj**: neživotné podstatné mená mužského rodu

- zakončené na **mäkkú spoluhlásku**: počítač, vysávač, čaj, koberec, vankúš, kôš, nôž, olej, palác, hrebeň, kameň, údaj, veniec, loj, prehrávač, cencúľ, kraj, plyš, oheň...
- zvieracie mená mužského rodu zakončené na mäkkú spoluhlásku len v mn. č.: zajac, jeleň, kôň, jež, motýľ, vrabec...

V N mn. čísla môžu majú príponu:

- e: počítače, vysávače, koberce, vankúše, koše, nože, jelene, kone, motýle, vrabce....

Výnimky!!!!!!

Neživotné podstatné mená mužského rodu **zakončené na –ár, -iar, -er, -el**: pohár, konár, močiar, liter, bicykel

N mn. č. môžu mať aj príponu – e: poháre, konáre, močiare, litre, bicykle

Slová **hotel, fotel, motel, tunel**:

N mn.č. (-y)	L j.č. (-i)
To sú pekné hotel <u>y</u> .	Bývam v hotel <u>í</u> .
Vidím moderné fotel <u>y</u> .	Sedóim v modernom fotel <u>í</u> .

!!!Niektoré neživotné podstatné mená majú v G a L príponu -u:

do obchodu, z vlaku, zo stromu, do autobusu, do bufetu, do domu, do parku, z výletu, do kabinetu, okolo vchodu, z dejepisu, od strachu, do hradu, vo vzduchu, z okresu, z prístavu, na obrázku, v paneláku, v zápisníku, na chodníku, vo vlaku, o stromčeku, v krúžku, zo spánku, v kožuchu, v cesnaku, v peračníku...

Zapamätaj si!!!!

človek v mn. čísle ľudia

jeden človek – dvaja, traja, štyria ľudia

Ypsilon učebnica – riešenie úloh – úlohy napíšte aj do zošita

- 52/úlohy 1, 2, 3, 4, 6

Otázky k textu **Mária Terézia** /Ypsilon - učebnica strana 32/

1. Čo nevyplýva z textu?

- A/ Mária Terézia bola všestranne nadaná panovníčka.
- B/ Vydala sa v záujme štátu, ako to bývalo zvykom v kráľovských rodinách.
- C/ Zaviedla aj voľby do mestských samospráv.
- D/ Počas jej panovania Bratislava veľmi rozvíjala.

2. „Zdediť trón po praslici“ neznamená:

- A/ na trón zasadne žena
- B/ trón dedí žena, pretože nie je mužský dedič
- C/ trón zdedila, lebo ona bola nadaná
- D/ zdedila trón po otcovi, aby kráľovský rod nevymieral

3. Čo nevyplýva z textu?

Mária Terézia

- A/ Mala talent na cudzie jazyky.
- B/ Vedela veľmi dobre rokovať s ľuďmi.
- C/ Mohla by byť aj úspešnou herečkou.
- D/ Vyrábala aj strieborné mince.

4. „Popravili gilotínou“ znamená

- A/ sťat' hlavu
- B/ obesit' niekoho
- C/ zastrieľať niekoho na popraviske
- D/ stať končatiny

5. Ktoré tvrdenie je nesprávne?

Mária Terézia mala veľa detí

A/ Zo 16 detí ostalo nažive iba 10

B/ Mala 5 chlapcov a 11 dievčat

C/ Jej dcéra Mária Antoinetta mala tragický osud, zomrela po ťažkej chorobe.

D/ Jej syn bol aj Jozef Druhý.

6. „Kráľovský rod vymieral po meči“ znamená:

A/ Popravili ich mečou.

B/ Nemali mužského nástupcu trónu.

C/ Mečou bojovali za svoju pravdu.

D/ Mali mužského dediča trónu.

7. Mária Terézia zomrela:

A/ v 1. polovici 18. storočia vo Viedni

B/ v 2. polovici 19. storočia vo Viedni

C/ v 1. polovici 17. storočia vo Viedni

D/ v 2. polovici 18. storočia vo Viedni

8. Ktoré tvrdenie je nesprávne?

A/ Kázala vykonávať trest smrti u čarodejníc.

B/ Mala nadanie aj v matematike.

C/ Na jej príkaz zaviedli prírodné a spoločenské vedy na vysokých školách.

D/ Veľmi pekne spievala a tancovala.

Otázky k textu Držitelia Nobelovej ceny /Ypsilon učebnica - strana 37/

1. V koľkých kategóriách chcel A. Nobel odmeniť ľudí podľa pôvodného testamentu?

A/ v štyroch

B/ v šiestich

C/ v piatich

D/ v troch

2. Slovo testament neznamená:

A/ životopis

B/ závet

C/ posledné slovo

D/ posledná vôľa

3. V druhej polovici 20. storočia pribudla ešte cena za:

A/ medicínu

B/ fyziku

C/ literatúru

D/ za ekonomické vedy

4. Slovo filantrop znamená:

A/ svetoznámy

B/ mať rád ľudí

C/ inžinier

D/ chemik

5. Čo nevyplýva z textu?

A/ Nobelovu cenu nerozširujú o nové odvetvia

B/ rad ocenených sa každoročne klesá

C/ Nobelova cena je dedičstvo, ktoré nemožno zmeniť

D/ Nobelovu cenu dostali aj významní maďarskí vedci

6. Nobelovu cenu v 70-tych rokoch 20. storočia dostal:

- A/ Imre Kertész
- B/ Jenő Wigner
- C/ Dénes Gábor
- D/ György Békésy

7. Označte správnu skupinu písmen chýbajúcich v nasledujúcej vete.

Zuzk__ni star__ rodičia sa minul__ t__ždeň vrátili z krásneho v__letu.

- A/ y,í,í,ý,í
- B/ i,ý,í,í,i
- C/ y,ý,ý,i,y
- D/ i,í,ý,ý,ý

8. Určte správne poradie slovných druhov nasledujúcej vety!

Každý si sadne na svoje miesto!

- A/ podstatné meno, zámeno, sloveso, predložka, zámeno, podstatné meno
- B/ zámeno, zvrätané sloveso, predložka, zámeno, podstatné meno
- C/ zámeno, zámeno, sloveso, predložka, zámeno, podstatné meno
- D/ podstatné meno, zámeno, sloveso, predložka, prídavné meno, podstatné meno

9. V ktorej z možností nevznikne frazeológia /ustálené slovné spojenie/ po doplnení slova srdce v správnom tvare?

- A/ Čo na _____, to na jazyku.
- B/ Prirástlo mu k _____.
- C/ Bol na vyšetrení _____.
- D/ Spadol mu kameň zo _____.

10. Vo vete „Na gymnázium prijali šikovnejšieho.“ predmet je vyjadrený:

- A/ zámenom
- B/ prídavným menom
- C/ podstatným menom
- D/ príslovkou

